

توسل به

عجل الله
تعالی فرجه

حضرت مهدی

گروه کتاب نشر گلستان کوثر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

توسل به

عجل الله
تعالی فرجه

حضرت مهدی

گروه کتاب نشر گلستان کوثر

توسل به حضرت مهدی (عج) / گروه کتاب نشر گلستان کوثر
- تهران: گلستان کوثر، ۱۳۸۳.
۸۰ ص: ۷ × ۱۰ س م.

۳۰۰۰ ریال: 4 - 21 - 6860 - 964 ISBN

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا
چاپ ششم: ۱۳۸۸

کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. توسل . ۲ . م ح م د بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ ق. - - - - توسل.
الف . نشر گلستان کوثر.

ت ۲۹۷/۴۶۸

ت ۶/ ۲۲۶ BP

کتابخانه ملی ایران

۲۲۲۰۱ - ۸۳ م

نشر گلستان کوثر

..... توسل به حضرت مهدی (عج)

گروه کتاب نشر گلستان کوثر / چاپ ششم: ۱۳۸۸

شمارگان: ۱۰۰۰۰ / شمارگان تا چاپ پنجم: ۱۶۵۰۰۰

طرحه، پیمان / لیتوگرافی: ۱۲۸

کلیه حقوق محفوظ است.

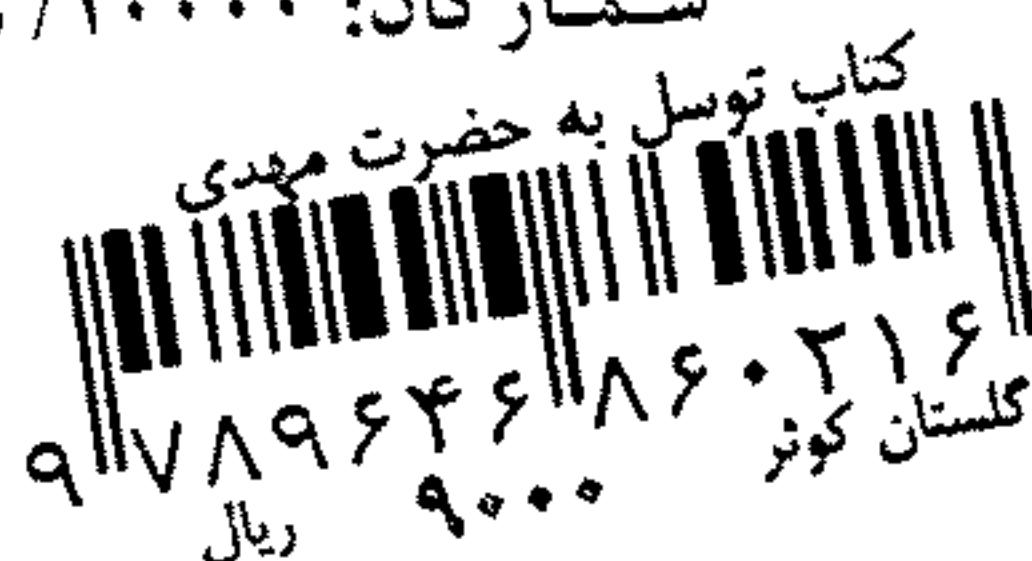
.....

یابان شهید قائدی (هدایت)، شماره ۸۹

تلفن و نمابر: ۷۷ ۵۲ ۵۵ ۸۹ - ۷۷ ۵۲ ۶۸ ۶۸

Website: www.GolestanKowsar.com

E-mail: info@GolestanKowsar.com

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على خير
خلقه محمد و آله الطيبين الطاهرين

سرآغاز سخن

عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ أَرَى الْخُلُقَ وَ لَا تُرَى وَ لَا أَسْمَعُ لَكَ
حَسِيساً وَ لَا نَجْوَى^۱.

(۱) دعای ندبه. چه سخت است بر من که آفریدگان را بینم و تو از نظر
پنهان باشی و هیچ آوایی حتی صدای آهسته، از تو به گوشم نرسد.

بِنَفْسِي أَنْتَ أُمْنِيَّةٌ شَائِقِي يَتَمَنَّى مِنْ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ
ذَكَرَا فَحَنَّا^۱.

بی همگان به سر شود بی تو به سر نمی شود
داغ تو دارد این دلم جای دگر نمی شود
هرگاه که آتش فراق زبانه می کشد و پروانه جان
را بال و پر می سوزد، یاد یار با دلهای مشتاق
دمساز می گردد و درد بی پایان انتظار را تسکین
می بخشد.

چون که گل رفت و گلستان شد خراب
بوی گل را از چه جوییم از گلاب
در ظلمات جهالت و گمراهی که بر آسمان
روزگار مهجوری سایه گسترده است، تنها چراغ
دل افروز، توسل به مهر فروزانی است که ابر تیره

(۱) دعای ندبه. جانم به فدای تو ای آرزوی هر مرد و زن به آسمان که
مشتاقانه تو را از دل می طلبد و تو را یاد می کند و دعا می کند تا تو مرا
ببخشی و مرا از دل خود بیرون دهی.

غیبت، چهرهٔ دل‌آرای او را پوشانده است.
پس بیایید تا به گلستان زیبای توسل درآییم و
مشام جان را به شمیم روح نواز ریاحین دعای
ندبه و عطر دل‌انگیز گل‌های زیارت آل یس بنوازیم
و لب را به ذکر یار مترنم سازیم و دعا کنیم:

یا رب آن آهوی مشکین به ختن بازرسان
وان سهی سرو خرامان به چمن بازرسان
دل آزردۀ ما را به نسیمی بنواز
یعنی آن جانِ ز تن رفته به تن بازرسان

نشر گلستان کوثر

معنای توسل

توسل یعنی بدست آوردن وسیله برای نزدیک شدن به چیزی و وسیله هر چیزی است که به سبب آن نزدیک شدن به دیگری ممکن باشد.

توسل از نظر قرآن

■ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَ
جَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ .

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از (مخالفت

(۱) مانده (۵): ۳۵.

فرمان) خدا بپرهیزید؛ و وسیله‌ای برای تقرب به او بجوئید؛ و در راه او جهاد کنید، باشد که رستگار شوید.

کلمهٔ وسیله که در آیهٔ شریفه آمده است شامل هر چیزی است که موجب تقرب به خداوند سبحان بشود، همانند ایمان و اعتقاد به وحدانیت پروردگار و رسالت پیامبران تا پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله و حقیقت روز جزا و همچنین پیروی از رسول خدا صلی الله علیه و آله و انجام وظایف و اعمال عبادی از نماز و روزه، حج و زکات، جهاد، ارشاد و هدایت مردم صله رحم و امثال این امور از کارهای خیر و خدا پسندانه که موجب تقرب به خداوند است. همچنین ذوات مقدسهٔ انبیا و اولیا و مقربین درگاه خدا و معرفت و محبت به آنها و زیارت قبرهای

مطهر آنان و تجلیل و تعظیم آن بزرگواران از مواردی است که کلمه وسیله شامل آن می شود.

عبادت به فرمان خدا

به عنوان مقدمه بحث، توجه به این نکته لازم است که انجام عبادات باید به فرمان خداوند سبحان باشد و بدون استناد به فرمان خدا هیچ عبادتی پذیرفته نیست.

● عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: عَبْدَ اللَّهِ حَبْرٌ مِنْ أَحْبَارِ بَنِي إِسْرَائِيلَ حَتَّى صَارَ مِثْلَ الْخِلَالِ، فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى نَبِيِّ زَمَانِهِ: قُلْ لَهُ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي وَ جَبَرُوتِي لَوْ أَنَّكَ عَبْدَتَنِي حَتَّى تَذُوبَ كَمَا تَذُوبُ الْأَلْيَةُ فِي الْقَدْرِ، مَا قَبِلْتُ مِنْكَ حَتَّى تَأْتِيَنِي مِنَ الْبَابِ الَّذِي أَمَرْتُكَ.

امام صادق عليه السلام فرمودند: عالمی از علمای بنی

(۱) بحارالانوار: ۱۷۶/۲۷ ح ۲۳.

اسرائیل عبادت خدا کرد چندان که از ضعف و لاغری مانند چوب خشک باریکی شد، پس خدا به پیغمبر زمان او وحی نمود که به وی بگو: به عزّت و جلال و جبروتم قسم! اگر آنقدر در راه عبادت من به خود رنج دهی که همچون دنبۀ در میان دیگ آب شوی، از تو نخواهم پذیرفت تا آن که از دری که امر کرده‌ام بر من وارد شوی.

عبادت با شرط ولایت

با توجه به مطلب فوق، هر يك از مصادیق وسیله که در روایات و یا کتابهای تفسیر ذکر شده است، مانند ایمان به خدای یکتا، نبوت، معاد نماز، روزه، حج، زکات و سایر کارهای واجب و مستحب، در صورتی باعث تقرب انسان به خداوند می‌گردد که همراه با ولایت اهل بیت

عصمت علیه السلام باشد. مرحوم علامه مجلسی رحمه الله در کتاب گرانسنگ بحارالانوار می فرماید:

و اعلم انّ الاماميّة اجمعوا على اشتراط صحّة الاعمال و قبولها بالايمان الذي من جملته الاقرار بولاية جميع الائمة عليهم السلام و امامتهم، والاخبار الدالة عليه متواترة بين الخاصة والعامة .

بدان که طایفه امامیه، همگی بر این مسئله توافق دارند که صحّت اعمال و مقبولیت آن مشروط به ایمان است که از جمله ارکان آن، اقرار به ولایت و امامت تمام ائمه معصومین علیهم السلام می باشد، و اخبار دلالت کننده بر این مطلب بین خاصّه و عامّه (شیعه و سنی) در حدّ تواتر است.

به عنوان نمونه دو مورد از این روایات نقل

(۱) بحارالانوار: ۲۷/۱۶۶.

می شود:

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ... وَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ
لَوْ أَنَّ عَبْدًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِعَمَلٍ سَبْعِينَ نَبِيًّا. مَا قَبِلَ اللَّهُ
ذَلِكَ مِنْهُ حَتَّى يَلْقَاهُ بِوِلَايَتِي وَ وِلَايَةِ أَهْلِ بَيْتِي .

رسول خدا ﷺ فرموده است: سوگند به کسی
که جان محمد ﷺ در دست اوست، اگر بنده‌ای
در روز قیامت، عمل هفتاد پیامبر را بیاورد، خدا
آن را از وی نمی‌پذیرد تا این که با ولایت من و
ولایت اهل بیت من، خدا را ملاقات نماید.

● [عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ] قَالَ: يَا مُيَسَّرُ! مَا بَيْنَ الرُّكْنِ وَ
الْمَقَامِ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَ مَا بَيْنَ الْقَبْرِ وَ الْمِنْبَرِ
رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ؛ وَ لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَمَّرَهُ اللَّهُ فِيمَا بَيْنَ
الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ وَ فِيمَا بَيْنَ الْقَبْرِ وَ الْمِنْبَرِ يَعْبُدُهُ أَلْفَ عَامٍ

(۱) بحار الانوار: ۱۷۲/۲۷، ح ۱۵.

ثُمَّ ذُبِحَ عَلَى فِرَاشِهِ مَظْلُومًا كَمَا يُذْبَحُ الْكَبِشُ الْأَمْلَحُ
ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِغَيْرِ وِلَايَتِنَا، لَكَانَ حَقِيقًا عَلَى اللَّهِ
عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يُكَبِّهُ عَلَى مِنْخَرِيهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ.

امام صادق علیه السلام فرمودند: ای مُیَسَّر! فاصله بین
رکن و مقام (در مسجد الحرام) باغی از باغهای
بهشت است؛ و فاصله بین قبر و منبر (در
مسجد النبی) باغی از باغهای بهشت است؛ و اگر
خدا به بنده‌ای عمر دهد که هزار سال مابین رکن
و مقام و قبر و منبر به عبادت وی بپردازد و
عاقبت نیز مظلوم (بی هر گونه جرم و گناه) در
بسترش مانند گوسفندی خوش رنگ و زیبا، ذبح
شود و در حالی خداوند را ملاقات کند که عاری

(۱) بحار الانوار: ۱۷۹/۲۷ ح ۲۷. برای اطلاع از برخی روایاتی که در این
مورد در کتابهای حدیث اهل تسنن آمده است، ر.ک: الغدير: ۳۰۲-۱ و ۳۰۱.

از ولایت ما بوده باشد. هر آینه بر خداست که او را به رو در آتش دوزخ بیفکند.

توسل به اهل بیت پیامبر ﷺ

بنابر این توسل به اهل بیت پیامبر ﷺ از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است که در روایات نیز به آن اشاره شده است.

● عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ: يَا عِبَادِي أَوَلَيْسَ مَنْ لَهُ إِلَيْكُمْ حَوَائِجُ كِبَارٌ وَ لَا تَجُودُونَ بِهَا إِلَّا أَنْ يَحْتَمِلَ عَلَيْكُمْ بِأَحَبِّ الْخَلْقِ إِلَيْكُمْ تَقْضُونَهَا كَرَامَةً لِشَفِيعِهِمْ؟ أَلَا فَاعْلَمُوا أَنَّ أَكْرَمَ الْخَلْقِ عَلَيَّ وَ أَفْضَلُهُمْ لَدَيَّ مُحَمَّدٌ وَ أَخُوهُ عَلِيٌّ وَ مَنْ بَعْدَهُمُ الْأَئِمَّةُ الَّذِينَ هُمْ الْوَسَائِلُ إِلَيَّ. أَلَا فَلْيَدْعُنِي مَنْ أَهَمَّتْهُ حَاجَةٌ يُرِيدُ نَفْعَهَا أَوْ ذَهَبَتْ دَاهِيَتُهُ يُرِيدُ كَفَّ ضَرَرِهَا بِمُحَمَّدٍ وَ إِلَيْهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ أَقْضِيهَا لَهُ أَحْسَنَ مَا

يَقْضِيهَا مَنْ تَسْتَغْفِرُونَ إِلَيْهِ بِاعْزِ الْخَلْقِ عَلَيْهِ...^۱

از سلمان فارسی رضی الله عنه نقل شده است که گفت:
شنیدم از رسول اکرم صلی الله علیه و آله می فرمود: خداوند عزّ
و جلّ می فرماید: ای بندگان من! آیا چنین نیست
که کسی حاجات بزرگی از شما می خواهد و شما
حوایج او را بر نمی آورید مگر این که شفیع قرار
دهد در نزد شما کسی را که محبوبترین مردم نزد
شما است، آنگاه حاجات او را به احترام آن شفیع
بر می آورید؟!

حال آگاه باشید و بدانید که گرامی ترین خلق و
افضل آنان نزد من، محمد صلی الله علیه و آله است و برادر وی
علی رضی الله عنه و امامان پس از وی، همانا آنان وسیله های
(مردم) به سوی من هستند.

(۱) بحارالانوار: ۲۱/۹۱ به نقل از عدّة الدّاعی.

اینک توجه! هر کس حاجتی دارد و نفعی را طالب است و یا آن که دچار حادثه‌ای بس صعب و زیانبار گشته و رفع آن را خواهان است، باید مرا به وسیله محمد ﷺ و آل طاهرینش بخواند تا به نیکوترین وجه حاجت او را برآورم.

● ابن شهر آشوب از امام امیرالمؤمنین ع نقل می‌کند که ذیل آیه شریفه **وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ**^۱ فرموده است: **أَنَا وَسِيلَتُهُ**^۲.

● حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا ع ضمن خطبه شریفه‌اش می‌فرماید:

وَ اَحْمَدُوا اللَّهَ الَّذِي لِعَظَمَتِهِ وَ نورهِ يَبْتَغَى مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَ نَحْنُ وَ سِيلَتُهُ فِي

(۱) به سوی او وسیله بجوئید. مانده (۵): ۳۵.

(۲) من هستم وسیله خدا. تفسیر المیزان: ۳۳۳/۵. تفسیر برهان: ۴۶۹/۱.

خَلَقِهِ...^۱

حمد کنید خدایی را که عظمت و نورش
ایجاب می‌کند که اهل آسمانها و زمین (برای
نزدیک گشتن به او) وسیله بجویند، و ما وسیله
او در میان خلقش هستیم.

● فی عُیُونِ الْأَخْبَارِ فی بَابِ مَا جَاءَ عَنِ الرَّضَا
عَلَيْهِ السَّلَامُ... قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْأَئِمَّةُ مِنْ وَلَدِ الْحُسَيْنِ ع
مَنْ أَطَاعَهُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ عَصَاهُمْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ
هُمُ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ هُمُ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى.

در کتاب عیون الاخبار از امام رضا ع
است که رسول خدا ﷺ فرمود: امامان از فرزندان
حسین ع می‌باشند؛ هر کس اطاعت آنان نماید
به تحقیق اطاعت خدا کرده و هر کس سر از

(۱) شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید: ۲۱۱/۱۶.

(۲) تفسیر نورالثقلین: ۶۲۶/۱.

فرمان آنان بیچد، به تحقیق سر از فرمان خدا پیچیده است. آنانند عروة الوثقی (دستگیره محکم) و آنانند وسیله به سوی خداوند تعالی.

لازم است یاد آوری شود در بسیاری از دعاها توسل به پیامبر اسلام ﷺ و اهل بیت آن حضرت آمده است، از جمله دو دعای مخصوص توسل که در کتاب مفاتیح الجنان مذکور است.

توسل در روایات اهل تسنن

مسئله توسل - یعنی قرار دادن وسیله برای نزدیک شدن به خداوند و یا درخواست حاجت از او - مورد توافق اهل تسنن و دانشمندان آنان است.

توسل شیوه انبیای عظام

○ مهودی از علمای معروف سنی شافعی

(م. ۹۱۱ هـ) در کتاب وفاء الوفاء باخبار دار
المصطفی می گوید: فصل سوم: در توسل زایر
است به رسول خدا ﷺ و شفیع قرار دادن وی به
پیشگاه خدا.

سپس بیانی دارد که حاصل ترجمه اش این
است: بدان که استغاثه از پیامبر اکرم ﷺ و جاه
و منزلت او را به پیشگاه خدا به شفاعت بردن
کار انبیا و مرسلین بوده و سیره و رفتار صلحای
پیشین در همه حال، استقرار بر همین داشته است
چه در حال حیات آن حضرت و چه بعد از
ممات، چه در عالم برزخ و چه در عرصات
قیامت، و حتی پیش از خلقت آن حضرت نیز
توسل و استشفاع به او، سیره پیامبران بزرگ خدا

(۱) وفاء الوفاء: ۱۳۷/۴.

بوده است.

آنگاه می گوید: در این باب روایاتی رسیده است و ما اکتفا می کنیم به آنچه که جمعی - که از جمله آنهاست حاکم - از عمر بن خطاب نقل می کنند که رسول خدا ﷺ فرمود: پس از این که آدم ﷺ مرتکب خطیئه (ترك اولی) گردید، در مقام توبه برآمد و به پیشگاه خدا عرضه داشت: یا رَبِّ اَسْئَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ لَمَّا غَفَرْتَ لِي. پروردگارا به حق محمد ﷺ از تو خواستارم که مرا بیامرزی.

خدا فرمود: ای آدم! چگونه محمد ﷺ را شناختی و حال آن که او را نیافریده ام؟

عرض کرد: پروردگارا! پس از آن که به دست قدرت خود، مرا آفریدی و از روح خود در من دمیدی، به پایه های عرش نظر کردم و دیدم این

کلمات بر آن نوشته است:

لا اله الا الله، محمد رسول الله ﷺ : از آن پی
بردم که محمد ﷺ محبوبترین خلق در نزد تو
است که نام او را قرین نام مقدّست قرار داده‌ای.
فرمود: ای آدم! راست گفתי، او محبوبترین
خلق من، در نزد من است و چون به حق او، از
من تقاضای مغفرت نمودی، تو را بخشیدم؛ و اگر
نبود محمد ﷺ تو را نمی‌آفریدم.

مالك و منصور عباسی

○ سالی که منصور، دومین خلیفه عباسی به
حج رفت و به زیارت مرقد مطهر پیغمبر اکرم
ﷺ مشرف شد، مالك - رئیس فرقه مالکیه از
مذاهب چهارگانه اهل تسنن و از شخصیت‌های

(۱) وفاء الوفاء: ۴، ۱۳۷۱، بحار الانوار: ۱۱، ۱۸۱، ج ۳۳.

بسیار بزرگ و مهم آنان - در اثناء زیارت به او گفت: ای امیر! این جا حرم رسول خداست صدای خود را آهسته کن که خدا به منظور تأدیب مردم می فرماید: لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ^۱. صدای خود را بلند نکنید در حالتی که بالاتر از صدای پیامبر باشد.

... حرمت رسول خدا ﷺ در حال مماتش مانند حرمت وی در حال حیات است.

منصور از این سخن تنبهی یافت و فروتن شد سپس به مالك گفت: ای ابا عبدالله (کنیه مالك است) آیا در حال دعا و خواندن خدا، رو به قبله کنم یا رو به رسول خدا ﷺ آورم؟ (یعنی رو به قبر مطهر آن حضرت نموده و خدا را بخوانم؟)

(۱) حجرات (۴۹): ۲.

مالك گفت: چرا از رسول خدا ﷺ روی خود را برگردانی و حال آن که او وسیله تو و وسیله پدرت آدم ﷺ به سوی خداست در روز قیامت؟ بلکه رو به سوی او بنما و با شفاعت او، رو به سوی خدا کن تا مگر خدا با شفاعت وی تو را بپذیرد، چه آن که خدا فرموده است:

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا^۱.

اگر آنان هنگامی که به خویشتن ستم کردند (مرتکب گناهی شدند) به سوی تو می آمدند و از خدا طلب آمرزش می نمودند و تو نیز (از خدا) برای آنان طلب مغفرت می نمودی، هر آینه خداوند را توبه پذیری مهربان می یافتند.^۲

(۱) نساء (۴): ۶۴.

(۲) قصه مذکور از کتاب وفاء الوفاء: ۱۳۷۶/۴ نقل به معنی شد.

توسل اعرابی

○ مردی بیابان نشین به حضور رسول اکرم ﷺ آمده و با انشاد چند شعر، آن حضرت را وسیله استسقاء و طلب باران از خدا قرار داد و رسول خدا ﷺ نیز نه تنها آن مرد اعرابی را به خاطر این گفتار منع نفرموده است، بلکه پس از استماع آن ابیات از جا برخاست در حالتی که از شدت اندوه و تأثر ردای خود را به زمین می کشید، بالای منبر رفت و پس از خطبه، درباره آنان دعا کرد و همچنان به دعا و تقاضای خود از خدا ادامه داد تا هوا بارانی شد و باران فراوان نازل گردید.

و همچنین بخاری در صحیح خود در ذیل همان نقل آورده است:

(۱) کشف الارتیاب: ۲۴۸ به نقل از بیهقی.

همین که آسمان بر اثر دعای رسول خدا ﷺ
 ابری شد و باران شروع به باریدن نمود، آن
 حضرت فرمود: اگر ابوطالب الان زنده بود (از
 دیدن نزول باران به دعای من) دیدگانش روشن
 می شد، آیا کسی هست که گفتار او را برای ما
 بازگو کند؟

حضرت علی علیه السلام عرضه داشت: یا رسول الله!

شاید مقصود شما این گفتار وی باشد:

وَأَبْيَضُ يُسْتَشْقَى الْغَمَامُ بِوَجْهِهِ

ثِمَالِ الْيَتَامَى عَصْمَةٍ لِلْأَرَامِلِ

و بسا مرد سپید رو و نورانی که به برکت روی

(۱) این بیت از جمله ابیات قصیده‌ای است که حضرت ابوطالب علیه السلام در مدح رسول اعظم خدا ﷺ سروده است به مناسبت واقعه‌ای که قبل از بعثت اتفاق افتاد: اهل مکه به خشکسالی و قحطی مبتلا شدند و جناب ابوطالب علیه السلام با شفیع قرار دادن برادرزاده بزرگوارش به درگاه خدا از خدا طلب باران نمود و باران آمد و قحطی برطرف شد. کشف الارتیاب: ۳۱۱.

وی، از ابر طلب باران می‌شود؛ کسی که پناه و
فریادرس یتیمان و نگهدارنده و سرپرست ضعیفان
و بیوه زنان است.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از شنیدن این بیت اظهار
شادمانی فرمود و آثار رضا و خشنودی در چهره
مبارکش نمایان گردید.

توسل به عباس عموی پیامبر صلی الله علیه و آله

○ قصه استسقای عمر به عباس - عموی
پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله - در کتب اهل تسنن آمده است
چنان که سهودی نقل می‌کند که هرگاه
خشکسالی و قحطی پیش می‌آمد، عمر از طریق
توسل به عباس بن عبدالمطلب به استسقا
می‌پرداخت و می‌گفت: بار خدایا! ما در گذشته

(۱) کشف الارتیب: ۲۴۹ به نقل از صحیح بخاری.

چنین بودیم که به هنگام قحطی زدگی، متوسل به پیغمبرمان می شدیم و تو ما را سیراب می نمودی اکنون متوسل به عموی پیغمبرمان می شویم و از راه توسل به وی، از تو باران می طلبیم، اینک سیرابمان کن.

و همو گوید: در روایت دیگری آمده است که می گفت: خدایا! ما به وسیله عموی پیامبرت از تو باران می خواهیم و موی سفید او را به درگاه تو شفیع می آوریم.

توسل، به دستور عایشه همسر پیامبر ﷺ

○ باز سهودی آورده است: در یکی از سالها بعد از وفات رسول خدا ﷺ مردم مدینه به قحطی شدید و خشکسالی مبتلا شدند، شکایت به

(۱) وفاء الوفاء: ۱۳۷۵-۴ به نقل از صحیح بخاری.

عایشه همسر پیغمبر اکرم ﷺ برده و از وی راه چاره‌ای خواستند. او گفت: رو به قبر رسول خدا ﷺ آورده و از سقف قبر مطهر روزنه‌ای به سمت آسمان بگشایید آن چنان که حایلی بین قبر شریف و آسمان باقی نماند.

مردم مدینه طبق این دستور عمل نمودند، در نتیجه باران فراوان نازل گشت و گیاهان روئیده و شتران فربه شدند^۱.

توسل به قبر پیامبر ﷺ در زمان عمر

○ ابن عبدالبر مالکی در کتاب استیعاب آورده است که مردم در زمان عمر به قحطی مبتلا شدند در آن ایام مردی از مسلمانان^۲ نزد قبر مطهر

(۱) وفاء الوفاء: ۵۶۰/۱ به نقل از ابن جوزی.

(۲) به گفته بیهقی و ابن ابی شیبہ، آن مرد مسلمان، بلال بن حرث صحابی رسول خدا بوده است. الدعوة الاسلامیة: ۲۰۷/۲ پاورقی ۱.

پیغمبر اکرم ﷺ آمد و گفت: ای رسول خدا! برای امت طلب باران کن که هلاک شدند.
او با این سخن، توسل به آن حضرت جست و کسی هم به او اعتراضی ننمود.^۱

توسل ابوبکر به قبر پیامبر ﷺ

○ از کتاب شرح دلائل الخیرات این سخن نقل شده است که ابوبکر کنار قبر رسول خدا ﷺ می آمد و می گفت: یا مُحَمَّدُ! اِنِّی اَتَوَسَّلُ اِلَیْكَ. ای مُحَمَّد! من به تو توسل می جویم.^۲
این بیان نشان می دهد که توسل به رسول خدا ﷺ و قبر مطهر آن حضرت، دأب و عادت ابوبکر بوده و مکرراً از وی صادر شده است.

(۱) اندعوة الاسلامیة: ۲۰۷/۲.

(۲) همان.

توسل به پیامبر ﷺ

○ طبرانی در المعجم الکبیر آورده است: مردی به خاطر حاجتی که به عثمان بن عفان (خلیفه سوم) داشت، دفعاتی چند به دستگاه حکومت وی مراجعه کرد، اما او توجهی به وی ننمود و اعتنایی به حرفش نکرد؛ تا آن که روزی آن مرد به عثمان بن حنیف (از اصحاب رسول خدا ﷺ) برخورد و از بی مهری عثمان به او شکایت کرد.

ابن حنیف گفت: به محل وضو برو و وضو بساز، آنگاه در مسجد دو رکعت نماز بخوان و سپس بگو: اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ وَ اَتَوَجَّهُ اِلَیْكَ بِنَبِیِّنَا مُحَمَّدٍ ﷺ نَبِیِّ الرَّحْمَةِ، یا مُحَمَّدُ! اِنِّیْ اَتَوَجَّهُ بِكَ اِلَی رَبِّكَ اَنْ تَقْضِیْ حَاجَتِی. بار خدایا از تو می خواهم و به وسیله پیغمبرمان محمد ﷺ پیامبر

رحمت رو به تو می آوریم. ای محمد! من به
وسیله تو به درگاه پروردگار تو رو می کنم که
حاجتم را برآوری. و حاجت خود را ذکر کن.
آن مرد رفت و چنان که او گفته بود عمل کرد
پس از آن به در خانه عثمان بن عفان آمد و این
بار تا رسید، دربان جلو آمد و دست او را گرفت
و نزد عثمان آورد و روی مسند عثمان، کنار وی
نشاند. عثمان از حاجت وی جویا شد و
حاجتش را برآورد و ضمناً از او خواست: هر
زمان، هر حاجتی داشتی نزد ما بیا و از ما بخواه.
مرد که حاجت روا از خانه عثمان خارج شده بود
به دیدار ابن حنیف رفت و به او گفت: خدا به تو
پاداش نیک عنایت کند که درباره من نزد عثمان
شفاعت نمودی.

ابن حنیف گفت: به خدا قسم من نزد عثمان
درباره تو سخنی نگفته و شفاعتی ننموده‌ام، ولی
رمز کار این است که من روزی در حضور رسول
خدا ﷺ بودم، مرد نابینایی وارد شد و از نابینایی
خویش شکایت نمود، رسول اکرم ﷺ فرمود: اگر
بخواهی دعا می‌کنم (که بینایی به تو بازگردد) و
اگر نه که صبر کن (و با همین نابینایی بساز تا
اجر بیشتری نصیب شود).

گفت: ای رسول خدا! کسی را ندارم که دستم
بگیرد و راهم ببرد و لذا کار بر من دشوار شده
است.

در این موقع بود که رسول اکرم ﷺ به او
فرمود: به محل وضو رفته و وضو بساز و دو
رکعت نماز بجا آور و پس از آن، خدا را با این

جمالات بخوان: اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ وَ اَتَوَجَّهُ اِلَیْكَ
بِنَبِیِّنَا مُحَمَّدٍ ﷺ

آنگاه ابن حنیف گفت: به خدا قسم ما هنوز (در
محضر پیامبر اکرم ﷺ) مشغول سخن گفتن بودیم
و از یکدیگر جدا نشده بودیم که همان مرد وارد
مجلس شد در حالتی که بینا شده بود و گویی که
اصلاً نابینا نبوده است .

بنا بر آنچه گذشت، توسل، توصیه قرآن کریم و
احادیث پیامبر و خاندان آن حضرت ﷺ و سیره
و روش اصحاب پیامبر و سایر مسلمانان بوده
است و هر انسان موحدی - که کسی جز خدا را
نمی‌پرستد و چیزی را بدون اذن خدا موثر و قادر
بر کاری نمی‌داند بلکه همه موجودات را مخلوق

۱/وفاء الوفاء: ۴/۱۳۱۳. کشف الاستیاب: ۲۴۹.

خدا و نیازمند به او می‌داند - موظف به ابتغاء
(بدست آوردن) وسیله و اعتصام به حبل الله
(چنگ زدن به ریسمان الهی) است تا بتواند به
مقام قرب الهی برسد.

توحید و توسل

ممکن است از سوی برخی، توسل که فرمان
خدا و رسول ﷺ است به عنوان شرك و یا
عبادت غیر خدا مطرح شود، امامان معصوم ﷺ به
این نکته توجه داده‌اند که نسبت دادن شرك به
مسلمانان در این موارد، نتیجه مهر شدن قلب و
قفل شدن آن است.

● روزی ابوحنیفه در محضر امام صادق ﷺ
همراه با آن حضرت طعام می‌خورد. حضرت پس
از دست کشیدن از غذا، فرمود: الحمد لله ربّ

العالمین؛ اَللّٰهُمَّ هَذَا مِنْكَ وَ مِنْ رَّسُولِكَ.
 خدایا این (طعام) نعمتی است از جانب تو و
 از جانب رسول تو ﷺ.
 ابوحنیفه که این سخن، در نظرش عجیب آمده
 بود، گفت: یا ابا عبدالله! آیا برای خدا شریکی قرار
 داده‌ای؟!

یعنی رسول خدا ﷺ را، ردیف خدا در امر
 اطعام ما دخیل و مؤثر دانستی؟!

امام شیخ فرمود: وَیَلَّكَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ: «وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ»^۱ وَ يَقُولُ
 عَزَّ وَ جَلَّ فِي مَوْضِعٍ آخَرَ: «وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَ
 رَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ»^۲
 وای بر تو (ای بی‌خبر از حقایق اسلام)

(۱) توبه (۹): ۷۴.

(۲) توبه (۹): ۵۹.

خداوند تبارك در كتاب خود می گوید: (منافقان) فقط از این نظر کینه توزی کرده و در صدد انتقام گیری هستند که خدا و رسولش آنان را به فضل (و کرم) خود، توانگر و بی نیاز ساختند؛ و همچنین در جای دیگر می فرماید: ای کاش آنان به آنچه که خدا و رسولش به آنها می دهند، راضی باشند و بگویند: خدا برای ما کافی است و (اگر هم نیاز بیشتری پیش آید) خدا و رسولش به فضل خود به ما خواهند داد، ما فقط رو به خدا می بریم (و رفع نیازمندیهای خود را از او می طلبیم).

ابو حنیفه که از شنیدن این دو آیه شریفه از قرآن که رسول خدا ﷺ را در ردیف خدا، توانگر سازنده و ثروت بخشنده به انسانها معرفی می کند حیرت زده شده بود، گفت:

به خدا قسم گویی که تا کنون، این دو آیه را از کتاب خدا نخوانده‌ام و نیز آنها را از کسی جز الان نشنیده‌ام!

امام علیه السلام فرمود: بَلَى قَدْ قَرَأْتُهُمَا وَ سَمِعْتُهُمَا وَلَكِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَ فِيكَ وَ فِي أَشْبَاهِكَ: «أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا»^۱ وَ قَالَ تَعَالَى: «كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ»^۲.
چرا تو به طور حتم این دو آیه را هم خوانده‌ای و هم شنیده‌ای، ولی خداوند متعال درباره تو و امثال تو این کریمه را نازل کرده که می‌فرماید: بر دلهایشان قفل‌هایی از سوی خودشان زده شده است. (توفیق تدبّر در آیات و راه یابی به محتویات آنها، به چنین دلهای مهر شده و مسدود، عنایت نگردیده است.)

(۱) محمد صلی الله علیه و آله (۴۷): ۲۴.

(۲) مطففین (۸۳): ۱۴.

وهمچنین می‌فرماید: چنان نیست (که آنها می‌گویند) بلکه اعمالشان بر دلهایشان چرك و زنگ نشانیده است^۱.

پس آنچه که برخی از جاهلان بی‌خبر از معارف عالی اسلام مطرح می‌کنند و توسل را شرك و بدعت در دین می‌نامند، پایه و اساسی ندارد.

از سوی دیگر برای مخاطبین این کتاب روشن است که در مورد پیامبر عالی قدر اسلام ﷺ و امامان معصوم علیهم‌السلام فرقی میان زمان حیات و مرگ آنان نیست. بنابراین توسل به پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و اهل بیت علیهم‌السلام زیارت قبور آنان، ساختن و آباد کردن قبرهای ایشان، دعا و استغفار در آن مکانها و

(۱) رك: بحارالانوار: ۱۰/۲۱۶ ح ۱۷.

بوسیدن ضریح‌های مطهر و دست کشیدن بر آنها همه از موارد توسل و موجب تقرب انسان موحد است. و هر اندیشمند منصفی از پیروان مذاهب گوناگون می‌تواند در شدايد و گرفتاریهای زندگی خود، برای حاجت‌های مشروع، به این اولیای الهی متوسل شود و نتیجه آن را بعینه ببیند.^۱

شرایط توسل

در مورد دعا و توسل برای گرفتن حاجت توجه به این مطلب لازم است که انسان باید همراه با دعا یا توسل، به شرایط آن نیز توجه

(۱) عمده مطالب، تا پایان این مبحث از کتاب توسل، تألیف دانشمند گرانقدر و نویسنده توانا، استاد سید محمد ضیاءآبادی گلچین شده است. برای اطلاع بیشتر از بحث استدلالی در مورد توسل و شبهاتی که پیرامون آن مطرح شده است و پاسخ آنها؛ ر.ک: همان کتاب و نیز کشف الارتیاب؛ وهابیان چه می‌گویند؟ (ترجمة البراهین الجلیّة: علامه سید محمد حسن قزوینی).

نماید و موانع استجابت را برطرف نماید که اهم آنها از این قرار است:

۱- داشتن اعتقاد صحیح در مورد توحید، نبوت امامت معصومین و معرفت نسبت به آنان و داشتن ولایت آنان و انقطاع از غیر ایشان بر اساس روایاتی که از خود آنان رسیده است.

۲- اجتناب از محرمات، شامل: کسب حرام خوردن و آشامیدن چیزهای حرام، نگاه به نامحرم شنیدن صدای حرام، همکاری با ستمگران و بلکه باید از موارد مشتبّه، یعنی مواردی که احتمال حرمت در آن می‌رود، نیز اجتناب نمود.

۳- انجام دستورات شرعی، شامل: نماز، روزه، حج زکات، خمس، امر به معروف و نهی از منکر، نیکی به پدر و مادر، صله رحم و مانند آن.

۴- خواندن نمازهای واجب در اول وقت و مراعات تمامی شرایط صحت نماز همراه با حضور قلب.

اضافه بر وجود موانع استجاب، گاه برآورده شدن حاجت و یا به اجابت رسیدن دعا مصلحت درخواست کننده نیست، چنانکه در برخی از حکایات تشریف در همین جزوه آمده است، در این موارد امام علیه السلام با علمی که از سوی خدا به او عطا شده است، مصالح درخواست کننده را در عرضه حاجت او به پیشگاه خداوند سبحان در نظر دارد. البته در این موارد هم توسل برای انسان رفعت مقام و تقرب به خداوند سبحان را به همراه خواهد داشت.

لزوم معرفت امام زمان علیه السلام

● یحیی بن عبدالله از امام صادق علیه السلام نقل می کند
که حضرت فرمود: ای یحیی بن عبدالله! مَنْ بَاتَ
لَيْلَةً لَا يَعْرِفُ فِيهَا إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً^۱.

هر کس شبی را به صبح کند در حالی که امام
زمانش را نشناسد، به مردن جاهلیت می میرد.

● امام صادق علیه السلام به وسیله پدران بزرگوارش از
رسول اکرم صلی الله علیه و آله نقل می فرماید:

مَنْ أَنْكَرَ الْقَائِمَ مِنْ وَلَدِي فِي زَمَانِ غَيْبَتِهِ
[فَ] مَاتَ [فَقَدْ مَاتَ] مِيتَةً جَاهِلِيَّةً^۲.

هر کس قائم از فرزندان مرا در زمان غیبتش
منکر شود، به مرگ جاهلیت مرده است.

(۱) غيبة نعمانی: ۱۲۷ ح ۱.

(۲) کمال الدین و تمام النعمة: ۴۱۲ ح ۱۲.

امام زمان عليه السلام امان برای اهل زمین

● حضرت امام صادق عليه السلام فرمودند: ... وَ اعْلَمُوا أَنَّ
الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَكِنَّ اللَّهَ سَيُعَمِّي
خَلْقَهُ عَنْهَا بِظُلْمِهِمْ وَ جَوْرِهِمْ وَ إِسْرَافِهِمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ
خَلَّتِ الْأَرْضُ سَاعَةً وَاحِدَةً مِنْ حُجَّةٍ لِلَّهِ لَسَاخَتْ
بِأَهْلِهَا بَدَانِيدَ كَهَ زَمِينِ از حجت الهی خالی نمی ماند
و لیکن خداوند به زودی چشم باطن بندگان را
از شناختن امام، کور خواهد کرد به خاطر ظلم و
جور و اسراف آنها بر خودشان، و اگر زمین یک
ساعت از حجت الهی خالی بماند، اهلش را فرو
می برد.

(۱) غیبة نعمانی: ۱۴۱ ح ۲.

توسل به حضرت مهدی علیه السلام

بر اساس آنچه که در روایات آمده است وجود مبارك امام زمان علیه السلام واسطه میان خداوند سبحان و آفریدگان است. هدایت بندگان وظیفه اوست و برکات زمین و آسمان به یمن وجود مبارك اوست.

بِبَقَائِهِ بَقِيَتِ الدُّنْيَا وَ يُمْنِهِ رُزْقَ الْوَرَى وَ بِوُجُودِهِ ثَبَّتَتِ الْأَرْضُ وَ السَّمَاءُ^(۱).

دنیا به بقای او باقی مانده است و به برکتش خلق روزی می خورند و به برکت وجودش آسمان و زمین برپاست.

یکی از القاب خاصه امام زمان علیه السلام غوث است که در زیارتهای معتبر وارد شده و معنی آن فریادرس است و هنگامی تحقق می یابد که قوه

(۱) رك: مفاتیح الجنان، دعای عدیله.

شنوایی صاحب آن به گونه‌ای باشد که هر کس در هر جا و با هر زبان کمک بخواهد، بشنود بلکه باید به حالات درماندگان، عالم باشد و قدرت و توانایی داشته باشد که هرگاه صلاح دانست، او را نجات دهد و شایسته این مقام نیست مگر کسی که دارای مقام امامت باشد.

● چنان که خود در توقیعی به مرحوم شیخ مفید رحمته می‌فرمایند: فَإِنَّا يُحِيطُ عَلَمُنَا بِأَنْبَاءِكُمْ وَ لَا يَعْزُبُ عَنَّا شَيْءٌ مِّنْ أَخْبَارِكُمْ وَ مَعْرِفَتُنَا بِالزَّلَّلِ الَّذِي أَصَابَكُمْ.

علم ما به خبرهای شما احاطه دارد و هیچ چیز از اخبار شما بر ما پوشیده نمی‌ماند و به بلاهایی که به شما می‌رسد، آگاهی داریم.

و در ادامه می‌فرمایند: إِنَّا غَيْرُ مُهْمِلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ وَ

(۱) رك: نجم الثاقب: ۵۷۲.

لَا نَاسِينَ لِذِكْرِكُمْ وَ لَوْلَا ذَلِكَ لَنَزَلَ بِكُمْ اللَّأْوَاءُ وَ اضْطَلَمَكُمُ
الْأَعْدَاءُ^۱.

ما در رعایت حال شما کوتاهی نمی‌کنیم و یاد
شما را از خاطر نبرده‌ایم و اگر جز این بود، از هر
سو گرفتاری به شما رو می‌آورد و دشمنان، شما
را از میان می‌بردند.

● شیخ طوسی رحمته الله در کتاب غیبت از جناب
حسین بن روح (نایب خاص حضرت) روایت
نموده از ابی طاهر بن بلال که حضرت امام صادق
علیه السلام فرمود: هر گاه خدای تعالی امری را اراده
می‌کند، آن را به محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله و بعد
امیرالمؤمنین علیه السلام و یک یک ائمه علیهم السلام عرضه می‌دارد
تا آن که منتهی می‌شود به سوی صاحب الزمان علیه السلام

(۱) بحارالانوار: ۱۷۵/۵۳ به نقل از احتجاج طبرسی.

آنگاه بیرون می‌آید به سوی دنیا؛ و چون ملائکه قصد می‌کنند که عملی را به سوی خداوند عزّ و جلّ بالا ببرند، آن عمل به محضر صاحب الزّمان علیه السلام عرضه می‌شود آنگاه به محضر هر یک از امامان علیهم السلام تا این که عرضه می‌شود به حضور رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و سپس خداوند عزّ و جلّ بنابراین هر چه فرود می‌آید از جانب خداوند، بر دست ایشان است و آنچه بالا می‌رود به سوی خداوند عزّ و جلّ به وسیله ایشان است و آنها از خداوند عزّ و جلّ به قدر به هم زدن چشمی بی‌نیاز نیستند^۱.

● حضرت امام کاظم علیه السلام می‌فرماید: خداوند فرشته‌ای را برای انجام کار به زمین نمی‌فرستد

(۱) منتهی الامال: ۲/۷۴۰.

مگر آن که ابتدا خدمت امام علیه السلام می‌رسد و مطلب را به ایشان عرضه می‌کند و به درستی که محل رفت و آمد ملائکه از جانب خداوند تبارک و تعالی، صاحب این امر است^۱.

● در خبر ابوالوفای شیرازی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله (در عالم رؤیا) به او فرمود: چون درمانده و گرفتار شدی از حضرت حجّت علیه السلام درخواست کمک کن که او تو را درمی‌یابد و او فریادرس و پناه است از برای هر کس که از او کمک بخواهد^۲.

با توجه به آنچه گذشت، اهمیت توسل به وجود مقدس امام زمان علیه السلام روشن می‌گردد. برخی از علما، یکی از وظایف و تکالیف مؤمنین در

(۱) همان.

(۲) همان.

زمان غیبت امام عصر علیه السلام را توسل و استغاثه به آن حضرت یعنی کمک خواستن از ایشان ذکر کرده‌اند و در دستورات یکی از علمای ربانی مداومت بر زیارت آل یاسین آمده است.

توسل به امام زمان علیه السلام به دو منظور انجام می‌گیرد؛ اول محکم کردن رابطه خود با آن حضرت که ثمره‌اش تقرب به خداوند است، چرا که امام زمان علیه السلام وسیله و حبل الله است.

دوم درخواست حاجت و رفع گرفتاریها و شداید به این معنی که آن حضرت نزد خداوند واسطه شود و حاجت انسان را از خدا بخواهد.

روشن است که توسل از نوع اول مهم است و باید در برنامه زندگی هر انسان با ایمانی قرار گیرد که البته نوع دوم توسل را نیز به همراه خواهد داشت.

شیوه‌های توسل به حضرت مهدی علیه السلام

انواع گوناگونی از توسل به وجود مبارك امام زمان عجل الله فرجه در ضمن روایات و احادیث و نیز در کتابهای دعا ذکر شده و حتی به صورت مجموعه دعا و توسل به آن حضرت، گردآوری شده است^۱، در این جا به برخی از موارد توسل به آن حضرت اشاره می‌شود که در کتاب مفاتیح الجنان مرحوم حاج شیخ عباس قمی رحمته الله آمده است:

۱ - نماز امام زمان عجل الله فرجه به صورتهای مختلف، همراه با دعا و بدون آن^۲.

(۱) برای نمونه ر.ک: الصحیفة المباركة المهدیة، سید مرتضی مجتهدی که به زبان فارسی نیز ترجمه شده است.

(۲) يك مورد در اعمال روز جمعه در ضمن نمازهای معصومین علیهم السلام و دو مورد در حاشیه، اواخر باب دوم در نمازهای مستحبی: نماز مسجد جمکران - نماز امام زمان عجل الله فرجه در شب جمعه.

۲ - دعای اَللّٰهُمَّ بَلِّغْ مَوْلایِ صَاحِبِ الزَّمانِ ^۱ هر روز بعد از نماز صبح.

۳ - دعای عهد چهل روز صبح^۱.

۴ - دعای ندبه مربوط به چهار عید که یکی از آنها روز جمعه است.

۵ - صلوات ابوالحسن ضراب اصفهانی عصر روز جمعه^۲.

۶ - دعای افتتاح در شبهای ماه رمضان.

۷ - دعای اَللّٰهُمَّ کُنْ لِوَلِیِّکَ از اعمال شب بیست و سوم ماه رمضان که در سایر اوقات هم مناسب است.

۸ - دعای فرج: اِلَهِی عَظُمَ الْبَلَاءُ... .

(۱) مورد دوم و سوم بعد از دعای ندبه.

(۲) در انتهای اعمال روز جمعه.

۹ - استغاثه به حضرت مهدی عجته : سَلَامُ اللَّهِ
الْكَامِلُ التَّامُّ الشَّامِلُ الْعَامُّ... ، پس از دو رکعت
نماز^۱.

۱۰ - دعا برای امام زمان عجته : اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَن
وَلِيِّكَ وَ خَلِيفَتِكَ...^۲.

۱۱ - دعا در غیبت امام زمان عجته : اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي
نَفْسَكَ...^۳.

۱۲ - زیارت روز جمعه^۴.

۱۳ - زیارت آل یاسین.

۱۴ - زیارت السَّلامِ عَلَى الْحَقِّ الْجَدِيدِ...^۵.

(۱) مورد هشتم و نهم بعد از دعای توسل.

(۲) بعد از دعای ندبه.

(۳) بعد از دعای عالیة المضامین در اواخر مفاتیح الجنان.

(۴) در ضمن زیارت‌های معصومین علیهم‌السلام در ایام هفته، بعد از اعمال روز جمعه.

(۵) مورد سیزدهم و چهاردهم، قبل از دعای ندبه.

جلوه‌هایی از توسل به امام زمان علیه السلام

در این بخش به نمونه‌هایی از توسل به امام زمان علیه السلام همراه با برخی از حکایات مرتبط با آن اشاره می‌شود.^۱

نماز امام زمان علیه السلام

خواندن نماز امام زمان علیه السلام راهی برای توسل به آن حضرت است. يك نمونه از موارد توسل به آن حضرت با خواندن نماز امام زمان علیه السلام در این جا ذکر می‌شود.

■ یکی از ثروتمندان مازندران، مدعی مالکیت يك روستای وقفی شد و شهودی فراهم نمود. در

(۱) بخشی از حکایات مربوط به مسئله توسل در کتاب توصیه‌های حضرت مهدی علیه السلام تألیف گروه کتاب نشر گلستان کوثر آمده است که در این جا تکرار نمی‌شود برای تکمیل مطلب مراجعه به آن کتاب لازم است.

هر جا نزاع مطرح می شد به او حق می دادند، اما متولی موقوفه از اجرای حکم امتناع می کرد، تا این که قرار شد دعوا را در محضر عالم ربانی، مرحوم حاج ملا محمد اشرفی مازندرانی مطرح کنند. متولی از شدت درماندگی به مدرسه علمیه می رود و با اندوه در آن جا می نشیند. طلبه‌ای به او می گوید: بیرون شهر برو و نماز امام زمان عج را بخوان.

او می رود و نماز را می خواند و به امام زمان عج متوسل می شود، مردی روستایی به نزد او می آید و می گوید: مشکل تو آسان شد، نزد حاجی اشرف برو و بگو: از جانب شخص بزرگی مأموریت داری حکم به وقفیت این جا بدهی. گفتم: چطور با وجود شهود، حکم به وقفیت

بدهد.

فرمود: به او بگو: ما امثال شما را تأیید می‌کنیم تا خطا نکنید. حکم به وقفیت صحیح است به آن نشانی که در مقام ابراهیم علیه السلام مشغول نماز بودی در قنوت، فلان دعا را غلط خواندی و من آهسته گفتم: صحیح آن چنین است و ناپدید شدم. او می‌گوید: نزد حاجی اشرف رفتم و مطلب را گفتم و ایشان حکم به وقفیت نمود^۱.

دعای ندبه

دعای ندبه، زمزمهٔ دل شکستگانی است که هر جمعه با خواندن آن، بر دلهای ریش خود مرهم می‌نهند و دردهای فراق را تسکین می‌بخشند. عبارتهای زیبای دعای ندبه راه خوبی است برای

(۱) عنایات حضرت مهدی علیه السلام به علما و طلاب: ۳۸.

توسل به امام زمان عجله الله فرجه يك نمونه از توسل با دعای ندبه ذکر می شود.

■ مرحوم آقا سید جواد خراسانی که از همه ائمه جماعات اصفهان بیشتر مورد اعتماد بود، می گوید: از طرف حکومت، خیال داشتند، صالح آباد اصفهان را که ملک من و دیگران بود، غصب نمایند. عریضه‌ای به امام عصر عجله الله فرجه نوشتم و در رودخانه انداختم و به تخت فولاد رفتم، در خرابه‌ای با تضرع مشغول به دعای ندبه شدم مکرر می گفتم: هَلْ إِلَيْكَ يَا بَنَ أَحْمَدَ سَبِيلٌ فُتْلَقِي^۱. در این هنگام صدای سم اسب شنیدم، مرد عربی را سوار بر اسب دیدم که رو به قبله می رود نگاهی به من کرد و غایب شد. از مشاهده او قلبم

(۱) ای فرزند پیامبر صلی الله علیه و آله! آیا راهی برای دیدار تو هست؟!

آرام گرفت و شب بعد مشکل من کاملاً حل شد.^۱

نوشتن عریضه

یکی از راههای توسل به حضرت، نوشتن عریضه است که متن آن به چند صورت در کتابهای معتبر آمده است.^۲

عبارت عریضه را روی کاغذ می‌نویسند و پس از این که برگه را تا می‌کنند و در گل پاک می‌گذارند، در رودخانه و یا چاه می‌اندازند، در همان حال جمله‌ای را خطاب به یکی از نایبان آن حضرت می‌خوانند.

در برخی از موارد، قبل از آن که عریضه را در گل بگذارند، برگه عریضه به طور اعجاب آوری

(۱) عنایات حضرت مهدی علیه السلام به علما و طلاب: ۲۷۵.

(۲) ر.ک: ملحقات مفاتیح الجنان: رقعة حاجت: منتهی الامال، باب چهاردهم، فصل ششم: نجم الثاقب: ۳۲۳-۶۱۶.

ناپدید شده است^۱.

■ مرحوم علی بن بابویه قمی - پدر شیخ صدوق رحمه الله - نامه‌ای نگاشت و به جناب حسین بن روح نایب امام زمان رحمه الله داد تا به آن حضرت برساند. در آن نامه از حضرت خواسته بود: دعا کنند تا خداوند تعالی به او فرزندی عطا کند.

پاسخ آمد که ما دعا کردیم، خداوند به زودی دو فرزند به تو کرامت فرماید.

مرحوم شیخ صدوق رحمه الله مکرر به این مطلب افتخار می‌کرد و می‌فرمود: **وُلِدْتُ بِدَعْوَةِ صَاحِبِ الْأَمْرِ. مَنْ بِهِ دَعَايَ حَضْرَتِ صَاحِبِ الْأَمْرِ، إِمَامِ زَمَانٍ رحمه الله مَتَوْلَدَ شَدِمٌ^۲.**

■ مرحوم عالم صالح، سید محمد، فرزند سید

(۱) رک: شیفتگان حضرت مهدی رحمه الله : ۱۳۶-۲.

(۲) عنایات حضرت مهدی رحمه الله به علما و طلاب: ۲۶۳.

عباس، در یکی از روستاهای جبل عامل لبنان زندگی می‌کرد، برای فرار از سربازی و داخل نشدن در کارهای حکومت جور، بدون زاد و توشه و سرمایه‌ای از وطن متواری شد، به نجف رفت و در آن جا ساکن شد و در نهایت فقر و پریشانی زندگی می‌کرد. انواع اذکار و دعا‌های گوناگون را برای وسعت رزق می‌خواند تا این که بنا گذاشت چهل روز عریضه به محضر امام زمان عجله بنویسد. هر روز صبح قبل از طلوع آفتاب هنگام باز شدن دروازه كوچك شهر، در حالی که مراقب بود کسی او را نبیند، از شهر خارج می‌شد و عریضه را در آب می‌انداخت.

او می‌گوید: در روز سی و هشتم یا سی و نهم هنگام بازگشت، کسی با من همراه شد با لباس

عربی، من سر به زیر انداخته و افسرده بودم و میل سخن گفتن نداشتم. مرد عرب با لهجه اهل جبل عامل فرمود: سید محمد! چه کاری داری که سی و هشت (یا نه) روز است هر روز قبل از طلوع آفتاب بیرون می آیی و عریضه را در آب می اندازی؟ گمان می کنی امامت از حاجت تو مطلع نیست؟

بعد سید محمد با آن حضرت دست می دهد و می گوید: وقتی می خواستم دست ایشان را ببوسم دیگر کسی را ندیدم.

■ مرحوم حاج سید کاظم قزوینی از علما و نویسندگان گرانقدر می گوید: در سال ۱۳۹۲ قمری، امور شهریه یکی از مراجع در کربلا به من

(۱) نجم الثاقب: ۳۲۳.

واگذار شده بود. شب اول ماه بود و نزدیک به هزار دینار نیاز داشتم. عریضه‌ای نوشتم به این مضمون که اگر داستان مرحوم سید بحر العلوم^۱ در مکه صحت دارد، این پول را حواله کنید.

عریضه را شب در ضریح مقدس امام حسین علیه السلام انداختم. فردا صبح، بین الطلوعین، یکی از تجار بغداد به منزل آمد و پس از صبحانه، هزار دینار عراقی داد.

به حضرت عرض کردم: آقا نگذاشتید آفتاب طلوع کند؟^۲

■ مرحوم آیت الله گلپایگانی رحمته الله در اواخر جنگ تحمیلی، زمانی که مرتب آتش و بمب بر سر مردم می‌بارید با جمعی از علما به مسجد مقدس

(۱) برای اطلاع از حکایت سید بحر العلوم، ر.ک: منتهی الامال: ۷۱۷.

(۲) شیفتگان حضرت مهدی علیه السلام: ۲۲۹: ۱.

جمکران مشرف شدند و عریضه‌ای برای رفع گرفتاری شیعیان با خود داشتند که در چاه انداخته شد.

روز بعد شخص صالحی به منزل ایشان می‌رود و می‌گوید: خوابی دیده‌ام که نمی‌دانم مفهوم آن چیست؟ در رؤیا دیدم شخصی فرمود: به آقای گلپایگانی بگویید: حضرت جواب شما را سه روز دیگر می‌دهند.

پس از گذشت سه روز از طرف عراق اعلان آتش بس يك طرفه می‌شود و بعد از مدتی جنگ به پایان می‌رسد.^۱

یا ابا صالح ادرکنی

در برخی از موارد، افرادی با عبارت یا صالح و

(۱) مسجد مقدس جمکران: ۱۷۵.

یا یا ابا صالح ادرکنی^۱ به آن حضرت علیه السلام توسل پیدا کرده و نجات یافته‌اند.

■ احمد بن محمد بن خالد برقی در کتاب *محاسن* از ابو بصیر نقل می‌کند که امام صادق علیه السلام فرمودند: هرگاه در راه گم شدی، بگو: یا صالح و یا یا ابا صالح ارشدنا إلى الطريقِ رَحِمَكُمُ اللهُ^۲.

مرحوم محدث نوری رحمته الله می‌فرماید: دستگیر گمشدگان، ابا صالح همان غوث اعظم، ولی عصر صاحب الزمان صلوات الله علیه است^۳.

■ مرحوم حجة الاسلام و المسلمین آقای حاج شیخ محمد باقر ملبوبی می‌گوید: در منی هنگام بازگشت از جمرات با یکی از رفقا همراه بودیم

(۱) صالح از اسامی حضرت و ابا صالح از کنیه‌های ایشان ذکر شده است.

(۲) نجم الثاقب: ۵۷۲.

(۳) نجم الثاقب: ۵۷۳.

فشار جمعیت چنان زیاد شد که نزدیک بود خفه شویم. در این هنگام به مقام ولایت عظمی متوسل شدم و به دوستم گفتم: بگو: یا ابا صالح المهدی! ادرکنی.

دیدم دستی ما را برداشت و در جای آرامی گذاشت.

■ مرحوم سید علی خان مشعشی حویزی در کتاب **خیر المقال** گوید: شخصی به نام شیخ قاسم در منطقه ما زندگی می کرد که بسیار به حج می رفت؛ او گفت: در یکی از سفرها، روزی از راه رفتن خسته شدم و زیر درختی خوابیدم، زمان خوابیدنم طولانی شد و چون برخاستم، راه را بلد نبودم. با صدای بلند فریاد زدم: یا ابا صالح! و

(۱) شیفتگان حضرت مهدی عج: ۱: ۱۸۶.

مقصودم حضرت صاحب الامر علیه السلام بود، همانطور
که مرحوم سیدبن طاوس رحمه الله در کتاب الامان
می فرماید: هر وقت راه را گم کردید، چنین
بگویید.

همانگونه که فریاد می کردم، دیدم عربی سوار بر
شتر می آید. فرمود: از حجاج جدا شدی.
گفتم: آری. فرمود: سوار شو تا تو را برسانم. من
سوار شدم و مقداری که رفتیم، به قافله نزدیک
شدیم، من پیاده شدم و گفتم: تشنگی مرا اذیت
کرده است. مرد عرب مشکی بیرون آورد که در آن
آب بود و مرا سیراب کرد و آن گواراترین آبی بود
که نوشیده‌ام.

وقتی در میان حجاج رفتم، دیگر او را ندیدم.

(۱) نجم الثاقب: ۴۶۴.

یا صاحب الزمان علیه السلام

در شداید و گرفتاریها، مخصوصاً هنگامی که امید انسان از همه جا قطع می‌شود، نام مقدس امام زمان علیه السلام حلال مشکلات است. به يك نمونه از توسل به آن حضرت علیه السلام با نام یا صاحب الزمان! اشاره می‌شود.

■ **مرحوم آیت الله مرعشی نجفی رحمته الله شب** جمعه‌ای تنها به سرداب مقدس رفته بودند و مشغول توسل به وجود مبارک امام زمان علیه السلام بودند. شمع‌های روشن نموده و زیارت ناحیه مقدسه را می‌خواندند.

یکی از ساکنین سامرا داخل سرداب می‌شود تا با چاقو یا خنجر به ایشان حمله کند. ایشان شمع را خاموش می‌کنند و به این سو و آن سو می‌روند

تا عاقبت آن شخص عبای ایشان را می گیرد.
مرحوم آقای مرعشی در این حال اضطرار
بی اختیار فریاد می زنند: یا صاحب الزمان!
همان لحظه شخصی در سرداب پیدا می شود و
به آن مرد فریاد می زند و مرد بر زمین می افتد.
ایشان از شدت ترس بی هوش می شود، وقتی به
هوش می آید، می بیند شمع روشن است و سرش
در دامن کسی است با شمایل اعراب بادیة اطراف
نجف، ایشان چند دانه خرماي بدون هسته به او
می دهند و می فرمایند: در این موارد خوف، تنها
آمدن خوب نیست. این شیعیان ساکن در سُرَّ مَنْ
رَأَى مَلاحِظَةً غَربَت عَسْکَرِیْن عَلَيْهِمَا السَّلَام را نمی نمایند
که لا اقل در شبانه روز، هر کدام دو مرتبه به حرم
مَشْرِف شوند.

بعد مطالبی دربارهٔ غربت اسلام و لزوم یاری آن
فرمودند. و از کتاب **ریاض العلماء** تمجید زیادی
نمودند.

مرحوم آیت الله مرعشی رحمه الله می گوید: من با خود
گفتم: این عرب بیابانی را با این مطالب چه کار؟!
که دیدم آن شخص ناپدید شد.

ایشان با تأثر از سرداب بیرون می آید و به سوی
حرم عسکرین علیه السلام می رود و آن مرد سامرایی تا
طلوع آفتاب بی هوش در همان جا می ماند.

صلوات

توصیه شده است که صلوات بر پیامبر اکرم
صلی الله علیه و آله و خاندان آن حضرت با عبارت **وَ عَجِّلْ**
فَرَجَهُمْ که دعا برای ظهور امام زمان علیه السلام است

(۱) عنایات حضرت مهدی علیه السلام به علما و طلاب: ۴۷.

همراه گردد - همانگونه که در اعمال روز جمعه آمده است - توسلی که به آن اشاره می‌شود با صلوات برای سلامتی آن حضرت علیه السلام است.

■ سیده علم الهدی اهوازی، شب شنبه‌ای در سال ۱۳۶۶ با تعدادی از بانوان آبادانی به مسجد جمکران می‌روند، داخل مسجد می‌شوند و نماز امام زمان علیه السلام را می‌خوانند و بیرون می‌آیند. ایشان می‌گویند: هوا سرد و بارانی بود و تاریک، ترس و وحشت ما را فرا گرفته بود و ماشین هم نبود. من به بقیه خانمها پیشنهاد کردم هر کدام صد صلوات برای سلامتی امام زمان علیه السلام بفرستید تا وسیله‌ای پیدا شود. هنوز صلواتها تمام نشده بود که از دور چراغ موتوری پیدا شد. سید عالمی نزدیک ما پیاده شد و موتور رفت. او دستمالی به دست

داشت که چند کتاب در آن بود؛ فرمود: دیشب شب جمکران بود، شما امشب آمدید! در همین حال ماشین وانتی چراغ زد و به طرف ما آمد. آقا سید صدا زدند: حاج محمد! بیا این جا. سید، در پشت ماشین را باز کرد و به خانمها فرمود: سوار شوید.

یکی از خانمها به من اشاره کرد و گفت: این خانم پایش درد می‌کند، اگر ممکن است جلو سوار شود.

آقا سید جعبه‌ای از کنار جاده برداشتند، در کنار ماشین نهادند و روی خود را برگرداندند تا ما سوار شدیم و خودشان جلو نشستند.

یکی از خانمها آهسته به من گفت: ای کاش قیمت را طی کرده بودیم، اگر زیاد بگیرد چه

کنیم؟!

آقا سید از جلوی ماشین سه بار فرمود: صلواتیه!
ما جلوی پمپ بنزین خیابان آذر که منزل یکی
از خانمها بود پیاده شدیم. آقا سید فرمود: حاج
محمد! خدا خیرت بدهد، تو هم کار داری، برو به
کارت برس.

ماشین حرکت کرد و ما متوجه شدیم آقا سید
نیست.

ذکر حضرت یونس علیه السلام

یکی از راههای توسل به امام زمان عج ذکر
خداست به گونه‌ای که زبان به نام خدا مترنم
باشد و دل از یاد او نور افشان. از جمله اذکار
ذکری است که حضرت یونس علیه السلام به وسیله آن از

۱) شیفتگان حضرت مهدی عج : ۲، ۳۳۵.

شکم ماهی نجات یافت.^۱

در دستوری که به وسیله یکی از علما برای
رؤیت امام زمان عجله الله تعالی فرجه ذکر شده، آمده است: اول
وقت نماز بخوان و سعی کن چشم از نامحرم
پوشانی و ذکر مذکور را هم بگو.^۲

■ مرحوم آیت الله اراکی رحمه الله نقل کردند: آقای
سید علی هاشمی بجنوردی از شاگردان خوش
فهم من بود، مدتی خبری از او نداشتم، روزی
کنار مرقد استاد حاج شیخ عبدالکریم حایری رحمه الله با
ایشان برخورد کردم، احوال بررسی کردم. گفت:
چندی قبل یکی از چشمانم معیوب شد، بعد از
معاینات گفتند: غده‌ای در مغز سرت پیدا شده
است که باید با عمل جراحی برداشته شود. متأثر

(۱) لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ. انبیاء (۲۱): ۸۷

(۲) شیفتگان حضرت مهدی عجله الله تعالی فرجه: ۱، ۲۷۱.

شدم و با پیشنهاد یکی از دوستان ذکر یونسیه را با شرایط مخصوص شروع کردم. روزی در عالم رؤیا دیدم قافله‌ای در آسمان به سمت مکه می‌رود، به من الهام شد که جلوی آنها وجود اقدس امام زمان عج سوار بر اسب است، وقتی مقابل من قرار گرفتند، گفتم: به من توجه می‌کنند. اما گذشتند، من مأیوس شدم و شروع به التماس و زاری کردم. حضرت برگشتند و دست بر چشم من گذاشتند. از خواب بیدار شدم، دیدم چشمم سالم است^۱.

توسل در چهل شب چهارشنبه یا جمعه در مکانهای مقدس از جمله موارد توسل به امام زمان عج این است که چهل شب چهارشنبه یا جمعه، در یکی از

(۱) شیفتگان حضرت مهدی عج: ۵۸۳.

مکانهای مقدس به انجام عبادت پردازد تا حاجت او برآورده گردد. حرم امام حسین علیه السلام، مسجد کوفه، مسجد سهله، سرداب غیبت، مقام امام زمان علیه السلام در حله و مسجد جمکران از آن جمله است.

مرحوم محدث نوری رحمته الله مطلبی می فرماید که مفاد آن این است: اگر کسی در این مکانها به حضور امام زمان علیه السلام مشرف می شود و یا شفا می یابد و یا به حاجت خود می رسد، از این جهت است که این اماکن شریفه متبرکه، محل انس و تردد ملائکه است و شیاطین کمتر در آن جا رفت و آمد دارند و این خود از اسباب اجابت دعا و قبول عبادات است. در بعضی از اخبار رسیده است: خداوند را مکانهایی است که دوست می دارد در آن جا او را عبادت کنند. وجود این

مکانها از الطاف خداوند است برای بندگان
درمانده و مضطر و مریض و مانند آن.^۱
برای نمونه دو مورد از مسجد کوفه و مسجد
جمکران ذکر می شود.

مسجد کوفه

■ مرحوم شیخ طه نجف نقل می کند که مردی پاك
طینت در نجف زندگی می کرد به نام شیخ حسین
رحیم که به مرض سینه مبتلا بود و در نهایت فقر و
پریشانی به سر می برد، از دختری خواستگاری کرده
بود اما به جهت فقر و تنگدستی با او موافقت
نمی کردند. چون کار بر او سخت شد، تصمیم گرفت
چهل شب چهارشنبه به مسجد کوفه برود و با
زیارت امام زمان عجله الله تعالی فرجه حوایج خود را بخواهد.

(۱) ر ك: نجم الثاقب: ۳۶۲.

او می گوید: در شب چهارشنبه آخر، زمستان بود
باد تندی می وزید و نم نم باران می بارید، در دگّه
شرقیّه، کنار در مسجد نشسته بودم و فکر می کردم
این، شب آخر است. آتش روشن کرده بودم برای
گرم کردن مقدار کمی قهوه که با خود آورده
بودم. شخصی را دیدم که به سوی من می آید، گفتم:
امشب بی قهوه می مانم. در این فکر بودم که به من
رسید. سلام کرد و نام من را برد، تعجب کردم؛ تا
این که می گوید: از حسن اخلاق و شیرینی سخن او
متعجب شدم و قلبم به او مایل شد. هر چه سخن
می گفت، محبّتم به او زیادتّر می شد... در فنجان قهوه
ریختم و به او دادم، گرفت و اندکی خورد، آنگاه
فنجان را به من داد و فرمود: بخور. من فنجان را
گرفتم و قهوه را خوردم. گفتم: امشب خدا تو را

فرستاده که مونس من باشی، نمی آیی به مقبره جناب
مسلم برویم. فرمود: می آیم: تو حال خود را بازگو.
آنگاه شیخ حسین وضعیت خود را می گوید و
پاسخ می شنود: سینه تو خوب شد و با آن زن به
زودی ازدواج خواهی کرد، اما فقر به حال خود باقی
است تا بمیری.

گفتم: نمی رویم به سوی جناب مسلم.
فرمود: برخیز! چون وارد شدیم، نماز تحیت
مسجد را خواندیم، با شنیدن صدای خواندن سوره
حمد، به خود آمدم و از زیبایی قرائت، با خود گفتم:
شاید او صاحب الزمان ع باشد. در این هنگام دیدم
نور فراوانی اطراف ایشان را گرفت به طوری که
نمی توانستم او را ببینم. چون نماز را تمام کردیم، نور
از زمین بالا رفت، من شروع به گریه و عذرخواهی

از بی ادبی خود نمودم، پس گفتم: شما وعده فرمودید که با هم به قبر مسلم برویم؛ دیدم نور متوجه قبر مسلم شد و تا طلوع فجر در آن جا بود و پس از آن بالا رفت.

سینه‌ام خوب شده بود و سرفه نمی‌کردم و يك هفته طول نکشید که وسایل ازدواج با آن دختر فراهم شد، اما فقر همچنان باقی است^۱.

مسجد جمکران

■ فرزند مرحوم حاج ابوالقاسم پاینده قمی نقل می‌کند که پدرم می‌گفت: به جهت مسایل مالی و آفاتی که به زراعت رسیده بود، نذر کردم چهل شب جمعه یا چهارشنبه (تردید از گوینده) به مسجد جمکران مشرف شوم، در آخرین شب

(۱) نجم الثاقب: ۴۹۱.

اعمال مسجد و نماز حضرت ولی عصر علیه السلام را خواندم و بیرون آمدم، میل پیدا کردم چای بخورم برخی آشنایان را پیدا کردم، وسایل چای داشتند ولی آب نداشتند، ظرفی برداشتم و به طرف آب انبار نزدیک مسجد رفتم، در میان پله‌ها به آقای برخوردم که از پله‌ها بالا می‌آمدند، بسیار دوستانه فرمودند: مسجد آمدی! گفتم: آری. پرسیدند: چند هفته است؟ گفتم: هفته چهارم. پرسیدند: حاجتی داری؟ گفتم: آری.

تا این که فرمودند: در بین راه که باز می‌گردد شیخ محمد تقی بافی را می‌بینی در حالی که عبایش را زیر بغل گذاشته و سنگها را از جاده کنار می‌ریزد، برای او بازگو کن که به من برخورده‌ای و به او سلام برسان و بگو از آنچه نزد

او داریم، يك مقدار به تو بدهد.
در راه بازگشت چون شيخ را دیدم و مطلب را
به او گفتم، نشست و گریه کرد، بعد کیسه‌ای
درآورد و مقداری پول خرد در دست خود ریخت
و چند قرانی به من داد. پس از آن وضع من
خوب شد و کارم رو به راه گردید.^۱

(۱) شیفتگان حضرت مهدی عجله الله تعالی فرجه

فهرست مندرجات

شرایط توسل	۳۸	سرآغاز سخن	۳
لزوم معرفت امام زمان ع	۴۱	معنای توسل	۶
امام زمان ع امان برای اهل		توسل از نظر قرآن	۶
زمین	۴۲	عبادت به فرمان خدا	۸
توسل به حضرت مهدی ع		عبادت با شرط ولایت ...	۹
.....	۴۳	توسل به اهل بیت پیامبر ع	
شیوه‌های توسل به حضرت			۱۳
مهدی ع	۴۹	توسل در روایات اهل تسنن	۱۷
جلوه‌هایی از توسل به امام		توسل شیوه انبیای عظام	۱۷
زمان ع	۵۲	مالک و منصور عباسی .	۲۰
نماز امام زمان ع	۵۲	توسل اعرابی	۲۳
دعای ندبه	۵۴	توسل به عباس عموی	
نوشتن عریضه	۵۶	پیامبر ع	۲۵
یا ابا صالح ادرکنی	۶۱	توسل به دستور عایشه	
یا صاحب الزمان ع	۶۵	همسر پیامبر ع	۲۶
صلوات	۶۷	توسل به قبر پیامبر ع در	
ذکر حضرت یونس ع .	۷۰	زمان عمر	۲۷
توسل در چهل شب		توسل ابوبکر به قبر پیامبر	
چهارشنبه یا جمعه در			۲۸
مکانهای مقدس	۷۲	توسل به پیامبر ع	۲۹
مسجد کوفه	۷۴	توحید و توسل	۳۳
مسجد جمکران	۷۷		